

ФУНКЦІЙНО-ЗМІСТОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНТЕНЦІЙ САКРАЛЬНОСТІ В РЕЛІГІЙНОМУ ДИСКУРСІ

У статті проаналізовано інтенції сакральності, що експлікуються в релігійному дискурсі, зокрема – у канонічно-богословському, ораторсько-проповідницькому та молитовному; визначено змістовий діапазон інтенцій сакральності, спрямований на реалізацію наміру мовця (Бога, Ісуса Христа, пророків; священиків, митрополитів, єпископів; вірянина, прихожанина церкви та ін.) пропагувати, з одного боку, християнську мораль, утверджувати головні цінності людського буття, привертати увагу християн до Біблії та Євангелія, возвеличувати силу Божого слова, а з іншого – передавати особистісні почуття й найпотаємніші бажання людини, дякувати й просити в Бога захисту, прославляти Господа; окреслено функційні особливості модально-інтенційних висловлень як граматичних маркерів вербалізації інтенцій сакральності в релігійному дискурсі.

Ключові слова: комунікативна інтенція, інтенція сакральності, релігійний дискурс, мовець, дискурсивно-жанрові маркери, модально-інтенційні висловлення.

У сучасній антропозорієнтованій лінгвістиці спостерігаємо активне зацікавлення науковців релігійним дискурсом з огляду передусім на соціокультурний контекст, пов'язаний із процесами духовного відродження в Україні, із поглибленим вивченням релігійної спадщини, та лінгвістичний, умотивований відсутністю праць, присвячених комплексному аналізу релігійного стилю, визначенню комунікативно-інтенційного обширу та дискурсивної організації його основних жанрових виявів (Біблії, Євангелія, Псалтиря, заповіді, молитви, проповіді, повчання, сповіді тощо). Залучення до таких досліджень не лише традиційної лінгвометодології, а й інтент-аналізу робить мовностилістичні праці актуальними і важливими для розвитку лінгвопрагматики й української дискурсології.

Мета статті – визначити змістовий потенціал інтенцій сакральності та окреслити роль модально-інтенційних висловлень як граматичних маркерів їхньої вербалізації в різножанрових формах релігійного дискурсу.

У мовознавчих працях релігійний дискурс вивчають у плані становлення та розвитку його як окремого функціонального (конфесійного, сакрального, богословського, церковного) стилю мови (Н. Бабич, Н. Гуйванюк, М. Лесюк, І. Набитович, В. Німчук, М. Скаб); у контексті мовної організації та дискурсивно-жанрової специфіки сакральних текстів (Ф. Бацевич, І. Богачевська, В. Ка-

расик, З. Куньч, Л. Полюга, Г. Почепцов, А. Паславська, С. Шабат-Савка), з погляду функціонування в релігійному дискурсі певних груп сакральної лексики, релігійної антропонімії, синтаксичних конструкцій (С. Богдан, І. Грималовський, А. Ковтун, З. Мацюк, Т. Мороз, Т. Новікова, Л. Ткач, І. Шепетюк та ін.). Утім, наявні на сьогодні дослідження ще не дають вичерпних відповідей на низку питань, що мають стосунок до комунікативної організації релігійного дискурсу, до основних учасників сакральної комунікації та прагматичних чинників, що впливають на її перебіг.

Релігійний дискурс – це сукупність усіх мовленнєвих актів, жанрів, текстів, що релевантні для сфери сакрального і стосуються релігійного культу, ритуалу, віри, таїнства, церкви, духовенства. Його унікальність, на думку В. Карасика, полягає в тому, що до учасників релігійного дискурсу належить Бог, до якого звернені молитви, псалми, сповіді. Всевишній у цьому дискурсі представлений у двох іпостасях: як, власне, Бог і той, кому він відкрився, тобто пророк [7, с. 7]. Зрозуміло, що такий тип комунікації створює сакральний континуум, у якому, як стверджує І. Огієнко, „кожний вираз відповідальний, кожне слово має своє особливе значення” [8, с. 4].

Релігійний дискурс побудований за певними моделями й комунікативними реєстрами, що мають ту чи ту жанрову своєрідність, мету та завдання, проте, як і для будь-якого іншого дискурсу, йому властиві текстові категорії: учасники спілкування, умови перебігу комунікації, організація та способи презентації мовленнєвої діяльності. Важливим чинником, що впливає на його перебіг, слугує **комунікативна інтенція** – важливий складник психічного стану людини, який тільки за допомогою граматичних ресурсів мови вербалізується, стає доступним для інших суб'єктів процесу комунікації. Як комунікативна категорія, що передбачає поєднання конструктів (мовних одиниць) на основі певного концепту (спектру різноманітних мовленнєвих потреб), інтенція детермінує комунікативну структуру висловлення і вияскравлює позицію мовця, його потреби та цільові настанови. У межах релігійного дискурсу експлікуються **інтенції сакральності**, спрямовані на прагнення автора інтенції, з одного боку, утверджувати велич і силу Божого слова, залучати людей до віри, давати пояснення і тлумачення тим чи тим релігійним догматам, сентенціям, висловленням, а з іншого – передавати особистісні почуття людини, просити в Бога захисту, про-

славляти Господа й дякувати, виповідати „найпотаємніше, зважитися на відвертість, щирість і безпосередність самовираження” [1, с. 4]. Водночас сакральне пов'язане з сукупністю предметів, осіб, дій, текстів релігійного спрямування [10, с. 72]. У сферу *sacrum*-у входить віросповідання, віровчення, церква [12, с. 313].

Інтенції сакральності, їхня вербалізація та змістовий обшир залежать від конкретних намірів адресанта – основного суб'єкта релігійного спілкування – і тих дискурсивних форм, мовленнєвих жанрів, у які він „вливає своє мовлення” (М. Бахтін). Дискурс як один із найрелевантніших засобів втілення інтенційних потреб людини не обмежений тільки одним висловленням, здебільшого це сукупність тематично об'єднаних конструкцій, які в тісній взаємодії з позалінгвальними чинниками відтворюють комунікативну подію, реалізують різноманітні інтенції, увиразнюють національно-культурні особливості комунікантів.

Акти вибору та організації мовних засобів детерміновані передусім змістом комунікативного наміру й особистісними характеристиками суб'єкта комунікації. Природу мовленнєвого жанру М. Бахтін цілком логічно пов'язував з інтенцією мовця: „Вибір мовних засобів і мовленнєвого жанру здійснюється передусім предметно-змістовим завданням (задумом) мовленнєвого суб'єкта (або автора)” [3, с. 278]. Жанрову своєрідність релігійного дискурсу вихормовують різні тексти: Біблія, Євангеліє, молитва, псалми, катехізис, повчання тощо. Кожному мовленнєвому регістру властивий особливий репертуар дискурсивно-жанрових одиниць, детермінований авторським прагненням саме так, а не інакше передати інтенцію сакральності, зреалізувати той чи той задум.

Комунікативна інтенція – одна з важливих модусних категорій, тому що завжди співвіднесена з **мовцем** – носієм різноманітних інтенцій, який визначає інтенційні обшири спілкування, добирає систему мовних засобів для їхньої реалізації, формує адресантно-адресатний континуум взаємодії. У релігійному дискурсі мовцем, автором інтенцій сакральності є: 1) Бог, Ісус Христос, його учні, пророки; 2) священники, митрополити, диякони, церковні діячі; 3) віряни, прихожани церкви, молільники та ін. Власне, типологічні вияви категорії мовця і жанрова специфіка релігійного дискурсу дають змогу нам виокремити три типи інтенцій:

- інтенції в канонічно-богословському дискурсі;
- інтенції в ораторсько-проповідницькому дискурсі;
- інтенції в молитовному дискурсі.

Інтенції в канонічно-богословському дискурсі (у Біблії, Євангелії, заповідях, псалмах та ін.) уповні репрезентують сферу сакрального,

оскільки їхнім автором виступає Бог, Всевишній, Абсолют, мовець з „унікальним сатусом” [9, с. 70], який утверджує непереможну силу Божого слова, пропагує головні цінності та принципи людського буття, вивищує християнську мораль, розкриває сенс людського життя. Осмислення змісту Біблії, Євангелія чи Божих заповідей (Декаталогу) засвідчує духовну глибину таких сакральних текстів, їхній філософський зміст та високу художню вартість.

Канонічно-богословський дискурс – це невичерпне джерело мудрості, морального самовдосконалення, гносеологічного пізнання світу та істини. Інтенції сакральності детермінують цей тип дискурсу й репрезентують намір мовця: а) передати важливу для кожного вірянина інформацію, сформувати християнсько-етикетні норми його поведінки, напр.: *Ви – сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити їй? Не придасться вона вже нінащо, хіба що надвір буде висипана та потоптана людьми* [Мт., 5:13]; б) зосередити увагу на певному факті, апелювати до Святого Письма чи до якогось фрагмента реальної дійсності: *Поміркуйте самі між собою, чи пристойне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита? Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волосся, то безчестя для нього?* [1 Кор., 11: 13–14]; *Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапастить?* [Мр., 8:36]; в) навчати і виховувати людей як подвижників добрих справ, адже *„Бог має певний задум святості і хоче зробити всіх людей співучасниками цієї святості. Бог вимагає від свого народу, коли каже до Мойсея: „Святими ви мусите бути, бо я – святий, Господь Бог ваш”* (Софрон Мудрий).

Автором інтенцій у канонічно-богословському дискурсі є й Ісус Христос – осердя християнського віровчення, месія, учитель, який своїми бесідами, розповідями, проповідями, притчами, вчинками і „дивами” показував шлях до миру і щастя, до душевного зцілення і любові. Пор.: *І сказав Він до них: „Чи світло приносять на те, щоб поставити його під посудину, чи, може, під ліжко? А не щоб поставити на світильнику? Бо немає нічого захованого, що не виявиться, і немає таємного, що не вийде наяв”* [Мр., 4:21–22].

Граматичними маркерами інтенцій сакральності слугують розповідні висловлення, а також, як бачимо, риторичні питання, що виражають стверджувальне або заперечне судження, створюють експресивність та емоційність біблійного дискурсу. Аксиоматичний характер модально-інтенційних конструкцій має естетичний вплив на адресата, впливає на формування його духовних цінностей та світоглядних позицій. Функцію волевиявлення і впливу виконують спонукальні

конструкції, комунікативне завдання яких, при-міром – у Декаталозі, указати у формі імператива праведний шлях людині: *Хай не буде тобі інших богів передо Мною!; Шануй батька твого і матір твою, і добре тобі буде, і довго житимеш на землі; Не вбивай; Не чини перелюбу; Не кради* та ін. Імперативні конструкції вербалізують інтенцію наказу, заборони, а деякі заповіді можуть бути оформлені як правила (твори Василя Великого). Пор.: **Правило 3.** *Господь проголосив, що перша і найбільша заповідь у Законі – любити Бога усім серцем, а друга – любити ближнього, як самого себе* (Василій Великий). Як зазначає А. Паславська, заповідь проголошує Слово Боже, доводить його до адресата з метою навчити його головних правил поведінки щодо Бога, щодо інших і щодо суспільства, скоригувати цю поведінку в разі потреби та застерегти від можливих похибок у майбутньому [9, с. 80]. Висловлення-заповіді характерні для релігійних текстів і співвідносні з настановами та заповідями Ісуса Христа та його учнів (апостолів, святих, служителів церкви).

Інтенції сакральності в ораторсько-проповідницькому дискурсі (у проповідях, повчаннях, бесідах) характеризують мовлення священика, єпископа, архієпископа, митрополита, пастиря, диякона та інших церковних діячів й експлікуються в інституційному дискурсі, під час богослужіння в храмах, церквах, монастирях, на різних світських заходах. Глобальна настанова такого мовлення – навертати людей до Бога, до церкви, закликати до покаяння, плекати почуття гуманізму, милосердя, мудрості, віри й любові до ближнього. Як слушно зауважує Н. Гуйванюк, проповіді мають не лише суто релігійне (хоч насамперед саме таке), а й виразно просвітницьке спрямування – вони сприяють морально-етичному вихованню, удосконаленню людини, вчать її бути фізично й духовно здоровою і корисним членом громади, суспільства [6, с. 232].

За нашими спостереженнями, в ораторсько-проповідницькому дискурсі інтенції сакральності спрямовані на те, щоб:

а) розширити знання прихожан про вічні істини, розтлумачити Святе Письмо: *Воскресіння Христове є утвердженням нашої віри, опорою нашої надії і торжеством любові* (Епіфаній); *Притча про митаря і фарисея вчить нас смирення: „Всякий, хто підноситься, принижений буде, а хто принижує себе, піднесеться”* (Лк. 18, 14) (Філарет);

б) привернути увагу до Біблії, прославити церкву та святих: *Христос є життя наше. Це означає, що Христос відкрив людям не тільки вчення про Бога, а й про те, як людині треба жити на землі. Кожна людина повинна розрізняти*

добро і зло, правду і неправду, тимчасове й вічне, знати, для чого вона живе на цьому світі (Філарет); *Церква – опора й утвердження істини, духовне, містичне тіло Христа Спасителя* (Епіфаній);

в) пропагувати морально-етичні засади християнської філософії: *Господь показав шлях до вічного життя, загальний для всіх – багатих і бідних, знатних і незнатних, великих і малих. Шлях до вічного життя один – виконувати заповіді Божі: не вбий, не перелюбствуй, не лжесвідчи, не кради, шануй батька і матір. Це є умови для входження в Царство Боже. Інший шлях – порушення заповідей Божих – неминуче веде до вічних страждань* (Філарет);

г) з'ясувати біблійну істину, що сприятиме формуванню світогляду справжнього християнина: *Христос приніс у світ не мир, а меч. Приніс не для того, щоб примирити правду з неправдою чи напівправдою, а розділити істину від обману, світло від темряви, добро від зла* (Епіфаній); *Хрест – це наше життя, наше спасіння, наша сила, слава і перемога, наше примирення з правосуддям Божим* (Епіфаній);

г) виховувати моральні чесноти: *Дорогі браття і сестри! Маючи визначений нам час для подвигів удосконалення нашої душі і всього нашого життя, намагаймося перемогти в собі всі похоті тілесні і душевні, прикрасьмо свої душі милосердям, смиренням, терпінням, лагідністю і довершеною мудрістю* (Епіфаній); *Служіння жаданням плоті, пияцтво, наркоманія, поклоніння золотому тільцю – все це справді своєрідне ідолопоклонство. Все це не від Бога, а від цього злого і грішного світу* (Філарет);

д) через проповіді розкрити сенс людського життя, вартість та важливість кожної людини, виховувати її фізично і духовно здоровою, корисною для суспільства: *Наше земне життя подібне до роси або до польових квітів, які виростають, розцвітають, а потім все одно в'януть. І як би ми не намагалися зберегти цю квітку розквітлою, рано чи пізно цвіт опадє, і квітка зів'яне. Те саме трапляється і з нами. Ми народжуємося, живемо і квітнемо, але приходить час, і від смерті ми нікуди не втечемо. Якщо будемо турбуватися про тимчасове, зможемо багато чого здобути, але загинемо у вічності, бо всі наші зусилля будуть звернені на земне і тимчасове. Ми збережемо душу для тимчасового, а для вічного – погубимо. Якщо ж будемо турбуватися про вічне, то жодні тимчасові омані нас не зведуть з істинного шляху* (Епіфаній).

В ораторсько-проповідницькому дискурсі важливу роль відіграють спонукальні висловлення, що мають характер **повчання, поради, заклик**, напр.: *Щоб ми не робили, робімо це під*

кутом вічності, заради нашого вічного спасіння. З трепетом працюймо над нашим спасінням. Поклавши усю надію на Бога, на заслуги Христа-Господа, на турботливу поміч Пречистої Богородиці, Ангелів-Охоронців і всіх Святих, відважно борімося з сатаною, з пристрастями, зі злом, безбожністю, несправедливістю, гріхом (Софрон Мудрий); Чоловіки, любіть своїх дружин, як Христос полюбив Церкву і віддав Себе за Неї (Василій Великий); Хочеш мертвим виразити допомогу, роби це через молитву Церкви. Церква молиться (Данило); виражають **інтенції застереження та заборони**, пор.: Нам треба часто пам'ятати про пекло і перейматися його страхіттями, бо, як каже Золотоустий, „хто постійно боїться пекла, той не впаде до нього, бо постійний страх пекла робить його обережним!” (Атанасій Пекар); Якщо людина не захоче прийняти від Ісуса Христа життя вічне, не захоче прийняти пізнання про Бога, то, звісно, вона звеличить злих духів і з ними буде її вічність (Данило); Заборонено виходити з монастиря, якщо вони не зумовлені дійсною потребою (не обхідністю) (Василій Великий); У світлий тиждень посту немає, але Церква забороняє весілля і гучні забави (Данило); **повинності й необхідності**, напр.: Оскільки ми цілком залежні від Бога, то нам, впродовж свого життя, треба служити Богові й зберігати заповіді Божі (Атанасій Пекар); Кожна людина, якого б вона не була стану і віку, обов'язково мусить служити Богу (Данило); Ми повинні радіти воскресінню Христовому, тому що воно передвіщає наше воскресіння (Данило); А раб Господній не повинен сваритися, але бути привітним до всіх, здатним навчати, терпеливим, таким, що лагідно напоумляє вороже налаштованих [2 Тим. 2: 24–26] (Василій Великий).

Інтенції сакральності в молитовному дискурсі віддзеркалюють найпотаємніші порухи людської душі. У словниках, енциклопедіях молитву тлумачать як усталену словесну формулу (усталений текст), змістом якої є звернення до Бога, Пресвятої Богородиці, ангела, святих із проханням чи подякою або прославлення священних осіб чи подій [5, с.537], а відтак молитовний дискурс формують молитви прохальні, покайні, подячні, славословні. Основне комунікативне завдання суб'єкта інтенції полягає в тому, щоб його молитва була почута Богом. З-поміж глобальних настанов молитовного дискурсу виокремлюємо низку мовленнєвих намірів: одержати підтримку від Бога, очистити душу, покаятися, возвеличити силу Божого слова.

Молитовний дискурс за своєю комунікативною організацією відповідає надфразній єдності – складній синтаксичній побудові, яка

тематично складається з трьох компонентів: зачину (звертання до Бога), розкриття змісту інтенції (наміру суб'єкта – його прагнення попросити, покаятися, подякувати чи прославити Господа) і висновку. Обов'язковим структурним елементом молитви, зокрема канонічної, слугує еквівалент речення „Амінь”, який свідчить про завершеність молитви як комунікативного акту, символізує віру людини у всесильність та могутність Бога. Зразком змістової та жанрової специфіки молитовного дискурсу є молитва „Отче наш” – джерело духовної наснаги для кожного християнина, велична осанна Господові за добро, любов та всі земні блага і щедроти, які Він посилає людям на землю.

У молитві (індивідуальній, літературній) переважають висловлення, що містять пряму апеляцію до Бога, Ісуса Христа, Божої Матері, напр.: До тебе, **Господи**, що там живеш на небі, Звертаю очі я в пригоді і в потребі (П. Гулак-Артемівський); **О Христе!** Не дай в пеклі зотліти! Дай мені в граді небеснім жити (Г. Сковорода); **Пречистая Діво Маріє**, Врятуй нас від нелюбові, Від помсти лукавому ближньому, що сіє заздрість і зло (М. Людкевич). Такі синтаксичні конструкції наскрізь метафоричні, переповнені великою надією і любов'ю до Господа, відображають найпотаємніші бажання молільника.

З-поміж інтенцій молитовного дискурсу виокремлюємо насамперед **інтенцію прохання** як одну з визначальних у комунікативній ситуації моління. Мовець ставить перед собою конкретну мету: про щось попросити: Паду навколішки перед Тобою й благаю Тебе, Боже, очисти мене від страху й безнадії. Амінь (М. Івасюк); прохання вберегти і врятувати: Ой Боже отче! Чи мені ж пропасти? Ти зриш душі моєї темноту... Ти й горобцеві не даєш упасти, Рятуй, создателю, мене, рятуй! (П. Куліш); благословити: Усе ти можеш, Боже мій єдиний. Благослови на справу добру Ти (В. Кредо); навчити: Боже з неба високого, Слухай, ласкав, слова мого: Дай ми руки до роботи, До науки дай охоти! (Ю. Федькович); помилувати: О милий Боже України! За кров, за сльози, за руїни, За все, що терпимо в цей час, – Помилуй нас (Б. Лепкий). Статус мовця (вірянина) як учасника молитовного дискурсу нижчий, оскільки адресатом його інтенції виступає найвища субстанція – Абсолют, Бог. Возвеличення Бога і применшення людиною своєї гідності побудоване на протиставленні – святості Бога і гріховності людини, загалом сфери сакрального і буденного, пор.: **Шляхетності Твоїй я віддаюсь, мій Боже. Побий промінням моє стемніле серце, дай розумові сили знайти дорогу, що веде до сина** (М. Івасюк); Ну що я

маю, окрім тебе? Гнітить мене – яка потреба? Я покличу тебе з неба, прихильним будь завжди мені! (П. Мовчан).

До інтенцій молитовного дискурсу належать **інтенції дякування** Богові за всі ласки та щедроти: *Єдиний Боже! Вдячний Тобі щиро, що день оцей Ти допоміг прожити. Лише у Тебе, Господи, я вірю* (В. Кредо). Дуже часто у молитві вдячність підсилює почуття віри в Господа: *Вірую, Господи, і визнаю, що Ти єси воістину Христос, Син Бога Живого, що прийшов на світ грішників спасти, між якими я перший* (З молитви перед святим Причастям); **інтенції возвеличення і прославляння** Бога, напр.: *Хвала Тобі, Владико мій, і царю всіх Святих!* (В. Щурат); *Ave, Maria! Благословенна будь меж жєнами!* (П. Карманський); **інтенції покаєння** за гріхи й недобрі вчинки, напр.: *І нам прости проступки наші грішні* (Ю. Федькович); **інтенції оптимістичності**, що репрезентують бажальні й побажальні настанови мовця, пор.: *О Боже мій милий! Тяжко жити на світі, а хочеться жити, Хочеться дивитись, як сонечко сяє, Хочеться послухать, як море заграє* (Т. Шевченко); *І царство пресвяте Твоє Най між людьми настане, Най щезне з світу всяке зло, Най зникне все погане* (П. Штокалко).

До синтаксичних засобів реалізації комунікативних інтенцій у молитовному дискурсі належать питальні й непитальні конструкції. Зокрема, спонукальні висловлення передають прохальну настанову мовця (*Боже великий, єдиний, Нам Україну храни, Волі і світла промінням Ти її осіни* (О. Кониський); *О Господи, пробач мої благання!* (М. Старицький). Розповідні речення реалізують інтенції інформування та повідомлення (*Вірю в єдиного Бога: крім Бога, нічого немає, Вірю, що є тільки дух, космос же – прояв його* (В. Самійленко). Питальні речення виражають емоційно-оцінну семантику (*О, Боже мій! О, всемогутній Боже! Якщо не ти – то хто мені допоможе? Подасть надію у наступний день? Хто витре сльози доброю рукою, І хто-бо дасть душі моїй покою І сил додасть?..* (Г. Душак). Окличні речення створюють урочистість та пафосність молитовного дискурсу, увиразнюють емоційно-вольові прояви того, хто молиться: *Яка ти красна, Матінко Христова!* (Ю. Федькович). *О розп'ятий! Ти ж лишив нам заповіт отой найвищий: свого ближнього любити, за рідню життя віддати!* (І. Франко).

Отже, релігійний дискурс, інтенційну домінанту якого виформують інтенції сакральності, відображає унікальний тип спілкування. Залежно від типологічних виявів категорії мовця і жанрових репрезентантів релігійного дискурсу визначено три типи інтенцій (інтенції в канонічно-

богословському, в ораторсько-проповідницькому та молитовному дискурсах), які спроектовані, з одного боку, на репрезентацію наміру мовця (Бога, Ісуса Христа, пророків; священників, митрополитів, єпископів та ін.) пропагувати християнську мораль, утверджувати головні цінності людського буття, привертати увагу християн до Біблії та Євангелія, возвеличувати силу Божого слова, а з іншого – передавати особистісні почуття вірянина (прихожанина церкви, молільника), його найпотаємніші бажання та задуми просити в Бога захисту, прославляти Господа й дякувати за всі ласки й щедроти. Функційно-змістовий потенціал інтенцій сакральності детермінований особистісними намірами мовців, а також системою комунікативно-модальних висловлень (спонукальних, розповідних, питальних, опативних), які в структурі релігійного дискурсу виражають доволі розлогий семантичний діапазон: застереження, заклик, повчання, заборону, ствердження, питання, оцінку тощо.

Комплексний аналіз інтенцій сакральності в інших жанрах релігійного дискурсу (у богослужбовій літературі, у художніх текстах, у псалмах і піснеспівах), поглиблене вивчення кожного дискурсивного вияву (біблійного, проповідницького, молитовного) виформовує перспективу нашого дослідження, що загалом сприятиме лінгвістичному та культурологічному осмисленню релігійного світу, увиразнюватиме протиставлення сакрального та мирського (профанного) в мові.

Література

1. Антофійчук В. „Молитва, як сонце, вічна...” (Жанр молитви в українській літературі) / Володимир Антофійчук // Святі почуття, закладені в молитву : [антологія української літературної молитви]. – Бухарест : Мустанг, 2004. – С. 3 – 8.
2. Бабич Н. Конфесійний чи богословський стиль? / Надія Бабич // Науковий вісник Чернівецького національного університету : [зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук]. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. – Вип. 475 – 477 : Слов'янська філологія. – С. 482 – 488.
3. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин. – М. : Искусство, 1986. – 445 с.
4. Богачевська І. В. Релігійний дискурс і релігійний ритуал / І. В. Богачевська // Мультиверсум : [філософський альманах]. – К.: Центр духовної культури, 2006. – № 54. – С. 213–220.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь : ВТФ „Перун”, 2003. – 1140 с.
6. Гуйванюк Н. Мовні особливості церковних проповідей Сидора Воробкевича / Ніна Гуй-

- ванюк // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: [зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук]. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. – Вип. 585 – 586 : Слов'янська філологія. – С. 230 – 239.
7. Карасик В. И. Религиозный дискурс / В. И. Карасик // Языковая личность: проблемы лингвокультурологии и функциональной семантики : [сб. науч. тр.]. – Волгоград : Перемена, 1999. – С. 5 – 19.
  8. Огієнко І. Методологія перекладу Святого Письма та Богослужбових книг на українську мову / Іван Огієнко. – Варшава : Друкарня Синодальна, 1927. – 34 с.
  9. Паславська А. Мовленнєвий жанр „заповідь” в аспекті міжкультурної комунікації / Алла Паславська // Мовленнєві жанри в міжкультурній комунікації : [монографія]. – Львів : ПАІС, 2010. – С. 63 – 83.
  10. Скаб М. В. Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери : [монографія] / М. В. Скаб. – Чернівці : Рута, 2008. – 560 с.
  11. Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові : [монографія] / С. Т. Шабат-Савка. – Чернівці : „Букрек”, 2014. – 412 с.
  12. Шевченко В. М. Словник-довідник з релігієзнавства / В. М. Шевченко. – К. : Наукова думка, 2004. – 560 с.

В статті проаналізовані інтенції сакральності, експліцируемые в релігійному дискурсі, в частности – в канонічно-богословському, ораторсько-проповідницькому і молитвенному; определены смысловый диапазон интенций сакральности, направленный на реализацию намерения говорящего (Бога, Иисуса Христа, пророков; священников, митрополитов, епископов; верующего, прихожанина церкви и др.) пропагандировать, с одной стороны, христианскую мораль, утверждать главные ценности человеческого бытия, привлечь внимание христиан к Библии и Евангелию, восхвалять силу Божьего слова, с другой – передавать личностные чувства и самые сокровенные желания человека, благодарить и просить у Бога защиты, прославлять Господа; охарактеризованы функциональные особенности модально-интенциональных высказываний как маркеров грамматической вербализации интенций сакральности в релігійному дискурсі.

Ключевые слова: комунікативна інтенція, інтенція сакральності, релігійний дискурс, говорящий, дискурсивно-жанровые маркеры, модально-интенциональные высказывания.

The article presents the analysis of intentions of sacredness explicated in religious discourse, in particular canonical theological, homiletic and prayer kinds of this type of discourse, their content extension being identified aimed at the speaker's (God, Jesus Christ, prophets, priests, metropolitans, bishops, or a worshipper, a layman, etc.) intention representation on the one hand, to promote Christian morality, to maintain common values, to focus Christians' attention on the Bible and the Gospel, to exalt the power of God's word, and on the other hand, to transmit personal feelings and innermost desires, to ask God for protection, to glorify God and to praise Him. Functional features of modal-intentional utterances involved in intentions of sacredness verbalization in religious discourse are described.

Key words: communicative intention, intention of sacredness, religious discourse, speaker, discourse-genre markers, modal-intentional expression.